

Éhínség Kelet-Afrikában

Az Európai Parlament 2011. szeptember 15-i állásfoglalása a kelet-afrikai éhínségről

Az Európai Parlament,

- tekintettel az Északkelet-Afrikáról szóló korábbi állásfoglalásaira,
 - tekintettel Catherine Ashton főképviseelőnek az EU északkelet-afrikai éhínségre adott válaszáról szóló, 2011. augusztus 24-i nyilatkozatára;
 - tekintettel a 2011. augusztus 25-i addisz-abebai adományozói konferencia kimenetelére,
 - tekintettel az ENSZ millenniumi fejlesztési céljaira,
 - tekintettel az ENSZ emberi jogokról szóló nyilatkozatára,
 - tekintettel a gyermek jogairól szóló ENSZ-egyezményre,
 - tekintettel a növekvő élelmiszerárakról szóló 2011. február 17-i állásfoglalására¹,
 - tekintettel Jack Langnak, az ENSZ-főtitkár különtanácsadójának a Szomália partjainál folytatott kalózkodás jogi kérdéseiről szóló jelentésére,
 - tekintettel a szomáliai átmeneti szövetségi kormány, a puntföldi és a galmudugi regionális igazgatás, valamint az Ahlu Sunna Wal Jama'a nevű mozgalom által 2011. szeptember 6-án elfogadott, az átmenet lezárásáról szóló ütemtervre,
 - tekintettel eljárási szabályzata 110. cikkének (4) bekezdésére,
- A. mivel emberek tízezrei haltak meg, 750 000 embert fenyeget közvetlenül az éhhalál, és 13,3 millió embernek sürgősen élelmiszersegélyre van szüksége Szomáliában, Etiópiában, Kenyában, Eritreában és Dzsibutiban az elmúlt 60 év legsúlyosabb éhínségében;
- B. mivel egyes helyeken az alultápláltak aránya több mint háromszorosa a sürgősségi beavatkozás küszöbértékének, és mivel az előrejelzések alapján az északkelet-afrikai helyzet – javulását megelőzően – tovább fog romlani, és a várakozások szerint 2011 októberében lesz a legsúlyosabb, rendeződésére pedig 2012 elejéig nincs kilátás;
- C. mivel a térségben pusztító éhínséget tovább súlyosbították olyan tényezők, mint a konfliktusok, a szűkös erőforrások, az éghajlatváltozás, a magas népszaporulat, az infrastruktúra hiánya, a torz kereskedelmi minták és a magas nyersanyagárak;
- D. mivel a válság Szomáliát sújtotta a legnagyobb mértékben, ahol a lakosság több mint fele az élelmiszersegélyektől függ, az országon belül 1,4 millió ember kényszerült

¹ Elfogadott szövegek, P7_TA(2011)0071.

elhagyni lakóhelyét, emellett az UNICEF jelentése szerint Dél-Szomáliában 780 000 gyermek akut alultápláltságban szenved;

- E. mivel a szomáliai humanitárius helyzetet súlyosbítják a térségen belüli ellenséges csoportok között húsz éve tartó konfliktus következményei; mivel az al-Shabab nevű fegyveres csoport sok olyan területet ellenőriz, ahol éhínség pusztít, és a csoport nyugati segélyszervezeteket űzött ki a térségből, súlyosan akadályozva a segélyekkel kapcsolatos erőfeszítéseket;
- F. mivel Eritrea kormánya határozottan megtagadja, hogy népe élelmiszer- vagy humanitárius segélyhez juthasson;
- G. mivel Szomáliából biztonságot, élelmiszert és vizet keresve több mint 860 000 ember menekült a szomszédos országokba, különösen Kenyába és Etiópiába, és a kenyai Dadaab menekülttáborát több mint 420 000 ember özönlötte el;
- H. mivel a dadaabi menekülttábor jelenleg a világ legnagyobb menekülttábora, ahol 420 000 menekült él, noha 90 000 ember befogadására épült, és mivel a menekülttáborokban a helyzet napról napra romlik, többek között járványok – kolera és kanyaró – ütik fel fejüket, és nemi erőszakról érkeznek jelentések;
- I. mivel a menekültek 80%-a nő és gyermek, akik közül sokan szexuális erőszakot vagy megfélemlítést szenvedtek el a menekülttáborokba vezető úton vagy a menekülttáborokban;
- J. mivel a jogrend szárazföldön tapasztalható hiánya a kalózkodás fokozódásához vezetett az Indiai-óceánon, ami súlyosan megzavarja a régióba irányuló és onnan kiáramló forgalmat, és az uniós EUNAVOR tengeri művelet csak elrettentésre és a kalózkodás megfékezésére képes, a probléma alapvető okainak megoldására nem;
- K. mivel az EU 2011-ben 158 millió eurót fordít humanitárius segélyre, a tagállamoktól származó 440 millió euró mellett, amihez hozzájárul a régió számára 2013-ig nyújtott, több mint 680 millió euró összegű hosszú távú támogatás a mezőgazdaság, a vidékfejlesztés és az élelmiszerbiztonság terén;
- L. mivel az Afrikai Unió vezetői a humanitárius művelet számára több mint 350 millió USA-dollár biztosítására tettek ígéretet;
- M. mivel a meglévő humanitárius szükségletek kezelése és a helyzet további romlásának megelőzése érdekében rendkívül fontos a sürgősségi válaszintézkedések gyors erősítése; mivel a következő hat hónapban az Élelmezési Világprogram (WFP) aszályal összefüggő, Dzsibutira, Etiópiára, Kenyára és Szomáliára kiterjedő műveleteinek működési költségvetéséből hiányzó összeg eléri a 190 millió USA-dollárt;
- N. mivel a földek fokozott, főleg külföldi befektetők révén történő északkelet-afrikai felvásárlása még sérülékenyebbé tette az amúgy is érzékeny mezőgazdasági és élelmiszerügyi rendszert, mivel nem biztosította a beígért munkahelyeket és élelmet, sem pedig a gazdasági fejlődést;
- O. mivel az éghajlatváltozás hatása súlyosan érintette a terméshozamot a régióban, ami a

világszintű gazdasági válsággal, valamint az élelmiszer- és üzemanyagárak emelkedésével párosulva visszavetette a szegénység csökkentésére irányuló erőfeszítéseket és a millenniumi fejlesztési célok teljesítését;

- P. mivel a Világbank 2011. augusztusi élelmiszerár-figyelő jelentése szerint a magas és ingadozó globális élelmiszerárak a fejlődő világ legszegényebbjét sodorják veszélybe és hozzájárulnak az északkelet-afrikai vészhelyzethez ;
- Q. mivel e fedezeti eszközök fokozott likviditása és hozzáférhetősége magas árakhoz és nagy ingadozásokhoz kapcsolódik az alapul szolgáló azonnali piacokon, és mivel a szabályozóknak nehezebb teljes képet kapniuk ezekről a piacokról, mert az ilyen tranzakciók nagy többsége a tőzsdén kívül zajlik;
1. legmélyebb együttérzését fejezi ki a térségben bekövetkezett halálesetekkel és szenvedéssel kapcsolatban; az uniós segélyek fokozott mozgósítását kéri azokon a területeken, ahol az éhínség a legsúlyosabb, hogy élelmiszersegélyt, egészségügyi ellátást, tiszta vizet és megfelelő higiénéért lehessen biztosítani a leginkább rászorulóknak részére;
 2. felszólítja a hatóságokat és a térségbeli fegyveres csoportokat, hogy a nemzetközi humanitárius és emberi jogi előírásoknak megfelelően tegyék lehetővé a humanitárius segítségnyújtással foglalkozó szervezetek számára a szükséglet szenvedőkhöz való akadálytalan eljutást, és minden körülmények között védelmezzék a polgári lakosságot, különösen a nőket és a gyermekeket; felszólítja a humanitárius folyosók megnyitására annak érdekében, hogy az élelmiszer és a segélyek messzebbre bejussanak az érintett régiókba;
 3. kéri, hogy minden fél azonnal szüntesse meg a polgári lakossággal, különösen a nőkkel és gyermekekkel szembeni visszaéléseket, és számoltassa el a felelősöket, valamint biztosítsa a segélyekhez való hozzájutást és a konfliktusok, illetve az aszály elől menekülő minden ember szabad mozgását; határozottan elítéli az al-Shabab nevű fegyveres iszlamista csoport abban játszott szerepét, hogy akadályozza a segélyszervezeteket és az Élelmiszerügyi Világprogramot az élelmiszersegélyek eljuttatásában; a régió minden országát emlékezteti arra, hogy a nemzetközi jog szerint segíteni és védeni kell a menekülteket;
 4. felszólítja a nemzetközi közösség erőteljesebb mozgósítására és erőfeszítéseinek megsokszorozására e vészhelyzet kezelése érdekében, hogy meg lehessen felelni a növekvő humanitárius szükségleteknek, és meg lehessen előzni a helyzet további súlyosbodását, szem előtt tartva a rendelkezésre álló finanszírozás elégtelenségét;
 5. hangsúlyozza, hogy a megbízható helyszíni partnerek – köztük meggyökeresedett segélyszervezetek és helyi közösségi vezetők – azonosítása, valamint a jobb koordináció és az elosztás jobb megszervezése révén ellenőrizni kell a segélyeket, megelőzve ezáltal a segélyszállítmányok eltérítését és kifosztását;
 6. felhívja a Bizottságot, hogy sürgősen javítsa az uniós humanitárius segélyek és fejlesztési segélyek közötti átmenetet, mivel az Északkelet-Afrikában dúló aszály azt mutatja, hogy az éveken át az aszály által sújtott területeknek nyújtott gyorssegélyeket nem követték hatékony hosszú távú fejlesztési stratégiák, különös tekintettel a mezőgazdaságra; felszólítja a Bizottságot és az uniós tagállamokat, hogy támogassák a

kelet-afrikai országok megelőző kapacitások, valamint az éhínséggel és az aszályal kapcsolatos korai előrejelző rendszerek kialakítására irányuló projektjeit;

7. üdvözlö az Afrikai Unió humanitárius műveletekre, köztük az AMISOM békefenntartó misszióra vonatkozó kötelezettségvállalását; ugyanakkor sajnálja, hogy az Afrikai Unió ígért 20 000 békefenntartójából mindeddig csupán 9000-et vetettek be Szomáliában;
8. hangsúlyozza, hogy az Északkelet-Afrikában és különösen Szomáliában pusztító éhínség kérdése csak akkor lesz megoldható, ha az érintett helyi felek és a nemzetközi közösség is foglalkozik a háttérben álló politikai, gazdasági, környezeti és biztonsági problémákkal; a régióra vonatkozó uniós stratégiát kér, amely körvonalazza a politikai célokat, és azt, hogy miként felelnek meg egymásnak és kapcsolódnak egymáshoz a humanitárius, fejlesztési, biztonsági és katonai intézkedések;
9. felhívja a főképviselőt/alelnököt, hogy kritikus szemmel értékelje a dzsibuti békefolyamatot; hangsúlyozza a szomáliai konfliktus valamennyi érintettje – köztük a civil társadalom és a női csoportok – minden szinten történő bevonásának szükségességét; nemzeti megbékélési rendszer létrehozását ösztönzi az ország újjáépítésének megkezdése érdekében;
10. üdvözlö az EU és tagállamai kötelezettségvállalásait; emlékeztet azonban, hogy az ENSZ sürgősségi segélyfelhívásához képest még mindig a szükségesnél 1 milliárd USA-dollárral kevesebb áll rendelkezésre; sürgeti a nemzetközi közösséget, hogy tegyen eleget kötelezettségvállalásainak, nyújtson élelmiszersegélyt, és javítsa a helyszíni egészségügyi körülményeket;
11. kéri, hogy az élelmezésbiztonság fokozása céljából az uniós hivatalos fejlesztési támogatás nagyobb százaléka irányuljon a fejlődő országok mezőgazdasági termelésére és az állattenyésztők támogatására; ezzel összefüggésben sürgeti a nemzetközi közösséget, hogy végezzen hosszú távú beruházásokat a régió fő élelmiszer- és jövedelemforrását jelentő mezőgazdaságban és a fenntartható infrastruktúra kiépítése terén, valamint tegye lehetővé a kisgazdálkodók földhöz jutását, erősítve ezáltal a helyi piacot és biztosítva az északkelet-afrikai lakosság elfogadható mindennapi élelmezését;
12. kéri az élelmiszer-tartalékokkal, a raktárkészletekkel és a nemzetközi szintű árképzéssel kapcsolatos tájékoztatás átláthatóságának fokozását, minőségének javítását és naprakészebbé tételét;
13. kéri a tagállamokat annak biztosítására, hogy az élelmiszerek és mezőgazdasági termékek piacain történő spekulációban érintett pénzügyi intézmények hagyjanak fel a magas és ingadozó élelmiszerárakat eredményező, tisztességtelen spekulatív tevékenységükkel, és hogy az északkelet-afrikai és fejlődő országokban tapasztalható szegénység és szenvedés kezelését tekintsek előbbre valónak az élelmiszerár-spekulációból származó haszonnál;
14. sürgeti ezeket az intézményeket, hogy vegyék komolyan vállalati társadalmi felelősségvállalásukat és vezessenek be belső szabályokat annak biztosítására, hogy az élelmiszerek és mezőgazdasági termékek piacain folytatott tevékenységük reálgazdaságbeli vállalkozások számára történő kockázatfedezésre korlátozódjon;

15. felszólítja a G20-akat, hogy fokozzák a tisztességtelen spekuláció megelőzését szolgáló globális szabályozás elfogadására irányuló erőfeszítéseiket és hangolják össze a globális élelmiszerárak túlzott ingadozását megelőző mechanizmusok létrehozását; hangsúlyozza, hogy a G20-aknak a G20-on kívüli országokat is be kell vonniuk a globális együttműködés biztosítása érdekében;
16. felszólítja a Bizottságot, hogy terjesszen elő javaslatokat a pénzügyi eszközök piacáról szóló irányelv (2004/39/EK) és a piaci visszaélésekről szóló irányelv (2003/6/EK) módosítására a tisztességtelen spekuláció megelőzése érdekében;
17. hangsúlyozza, hogy az Európai Értékpapír-piaci Hatóságnak kulcsszerepet kell betöltenie az áru piacok ellenőrzésében; megerősíti, hogy az EÉPH-nak kell felügyeletet gyakorolnia szabályozó eszközei alkalmazása felett az élelmiszerek és mezőgazdasági termékek piacain való manipuláció és visszaélések megelőzése érdekében;
18. felszólítja a Bizottságot földpolitikai iránymutatásainak a földfoglalások tekintetében történő frissítésére, hogy azokat összehangolja a világ élelmezésbiztonságával foglalkozó FAO-bizottság (CFS) vezetésével kidolgozott, a termőföld, a halászati vizek és az erdők felelősségteljes használatára vonatkozó önkéntes irányelvekkel, és ennek nagyobb jelentőséget biztosítson fejlesztési együttműködési programjai, kereskedelmi politikái és az olyan többoldalú pénzügyi intézményekben való részvétele révén, mint a Világbank és az IMF;
19. felhívja a Bizottságot és a régióbeli kormányokat, hogy értékeljék a termőföldek felvásárlásával kapcsolatos jelenlegi gyakorlat hatását a vidéken tapasztalható szegénységre és az éhínség sújtotta területekre; kéri a Bizottságot, hogy a nagyszabású földvásárlásokkal kapcsolatos jelentések és nyomon követés javítása, és a fejlődő országok beruházásokkal kapcsolatos döntéshozatal terén való támogatása érdekében a földfoglalások kérdését tűzze a fejlődő országokkal folytatott politikai párbeszédének napirendjére;
20. jelentős erőfeszítéseket kér az éghajlatváltozáshoz való alkalmazkodásnak az uniós fejlesztési politikákba történő jobb bevonására; felszólítja az EU-t, hogy jelentősen növelje ilyen irányú finanszírozását és biztosítsa, hogy azt a hivatalos fejlesztési támogatáson felül nyújtsák, továbbá vállaljon határozott vezető szerepet a közelgő COP 17 konferencián az éghajlatváltozáshoz való alkalmazkodásra irányuló politikák jobb végrehajtása és a fenntartható fejlesztési politikák nemzetközi irányításának megerősítése tekintetében;
21. felhívja az ENSZ-t, a Bizottságot és a főképviselőt/alelnököt, hogy tegyenek lépéseket a mérgező hulladékok szómáliai vizekben történő illegális lerakására vonatkozóan, és vezessenek be szakpolitikai intézkedéseket a lakosságra gyakorolt esetleges egészségügyi kockázatok kezelésére;
22. aggodalmának ad hangot azon közelmúltbeli jelentések miatt, miszerint a hivatalos fejlesztési támogatásokkal visszaélnék, és politikai elnyomásra használják fel őket Etiópiában; felhívja az EU-t és a tagállamokat, hogy a Cotonoui Megállapodás emberi jogi záradékainak maradéktalan alkalmazása révén biztosítsák a segélyeknek szigorúan a szegénység enyhítésére való, elszámoltatható és átlátható felhasználását;

23. felhívja a Bizottságot, hogy jobban vonja be az EU fejlesztési politikájába az állattartókat, mivel ők biztosítják a régióban folytatott gazdasági tevékenység és fehérjetermelés jelentős részét; úgy véli, hogy sürgős párbeszédre van szükség a helyi hatóságokkal az állattartók életvitelének védelme érdekében, elismerve, hogy nomád létük jól igazodik azokhoz a száraz területekhez, ahol nem biztosítottak a letelepedés feltételei;
24. utasítja elnökét, hogy továbbítsa ezt az állásfoglalást a Tanácsnak, a Bizottságnak, a Bizottság alelnökének/az Unió külügyi és biztonságpolitikai főképviselőjének, az ENSZ Biztonsági Tanácsának és főtitkárának, az Afrikai Unió intézményeinek, az IGAD-országok kormányainak és parlamentjeinek, a Pánafrikai Parlamentnek, az AKCS–EU Közös Parlamenti Közgyűlésnek, a G20-ak elnökségének, valamint az uniós tagállamok kormányainak.